

галузі. Фінансова індустрія потребує серйозної трансформації з різних причин, включно з доступністю фінансових послуг. Використання інноваційних технологій потребує підвищення рівня не просто фінансової грамотності, а саме цифрової фінансової грамотності населення, яка вимагає навичок пошуку та використання інформації та критичного мислення. Для розвитку FinTech необхідне балансування між дотриманням безпеки, децентралізації та забезпеченням конфіденційності, масштабності. Нині у фінансовому секторі відбувається часткове

витіснення традиційних посередників новими учасниками, автоматизованими процесами та інформаційними мережами. Зростання конкуренції потребує від традиційних фінансових установ застосовувати нові цифрові технології, поліпшувати фінансові продукти, змінювати бізнес-моделі та зменшувати операційні витрати. Перспективи подальших досліджень полягають у розгляді питань фінансіалізації економіки України в умовах FinTech трансформації фінансового ринку.

Список використаних джерел:

1. Балицька М. В., Бровенко К. С. Фінансові технології як драйвер розвитку фінансових ринків. *Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 9. С. 59–65.
2. Вагнер І. М., Кундря-Висоцька О. П., Демко І. І. Аналіз тенденцій розвитку глобального FINTECH ринку. *Вісник Університету банківської справи*. 2021. № 2 (41). С. 31–39.
3. Мазаракі А. Fintech у системі суспільних трансформацій. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2018. № 2. С. 5–18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2018_2_2.

4.

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Штефан Л.Б., к. е. н., доцент

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ЗУНУ

Одним із основних наслідків впливу війни на банківську систему України стало зниження конкуренції на ринку і посилення домінуючої ролі державних банків. Станом на 01.02.2024 р. частка чистих активів державних банків включно з Приватбанком та Сенс Банком у загальних чистих активах вітчизняної банківської системи склала 53,6%, а

концентрація коштів населення у державних банках сягнула 64,5% [1]. Така ситуація обумовлюється значними виплатами через державні банки нашим захисникам.

Основний тренд щодо зростання частки коштів фізичних осіб у державних банках відбувається з самого початку війни. З моменту набрання чинності закону, який

гарантує повну суму банківських вкладів фізичних осіб під час воєнного стану, мало що змінилося. Це може свідчити, з одного боку, про довіру населення до державних банків, які багато громадян вважають більш надійними порівняно з іншими банками, а з іншого боку, це може свідчити про те, що вони не надто схильні до ризику. Водночас концентрація ресурсів в державних банках може призвести до зростання кредитного ризику цих банків, оскільки існує спокуса вирішити проблему кредитного стимулювання економіки шляхом реалізації державних програм підтримки бізнесу як раз за рахунок державних банків. Дані центробанку свідчать, що саме державні банки під час воєнного протистояння стабільно збільшували свій кредитний портфель. При цьому іноземні банки скоротили свої кредитні вкладення більше ніж вдвічі.

Що стосується депозитного портфеля банківської системи в цілому, то з початку війни він збільшився більш ніж на 700 млрд грн., або майже на 50% у відносному вираженні. При цьому більша частина цього приросту припадає саме на державні банки, кошти клієнтів яких за цей період зросли на 73,6% [1].

На початку війни, обираючи банк, клієнти вважали надійними великі національні банки та банки з іноземним капіталом, перш за все з точки зору безпеки їхніх вкладень. Привернули увагу клієнтів і високотехнологічні банки, які пропонують не лише дистанційне обслуговування, а й дистанційне відкриття рахунків. Наприклад, Юнекс Банку вдалося майже вдвічі збільшити залишки на рахунках своїх клієнтів у

2022 році. Банк позиціонує себе як фінтех-платформу, орієнтовану на впровадження інноваційних технологічних рішень, які надають клієнтам легкий доступ до безпечних і зручних фінансових послуг. Зокрема, банк представив свій останній продукт – першу в Україні платіжну картку, яка поєднує в собі платіжні інструменти та криптовалюти. Такі картки дозволяють оплачувати товари та послуги криптовалютами скрізь, де приймають безготівкові платежі. Конвертація криптовалюти відбувається автоматично. Коли ви платите за допомогою картки, еквівалентна сума буде списана з балансу криптовалюти у вашому гаманці Weld Money. Віртуальні картки випускаються онлайн на платформі Weld Money. При цьому використовуються новітні технології верифікації клієнтів та підтвердження особи, які запроваджені Юнекс Банком відповідно до чинного законодавства України.

Під час війни виник тип клієнта, якого банкіри називали «покупцем». Це клієнти, які відкривають рахунки в 5-10 банках, щоб обійти встановлені обмеження на зняття з рахунків і відкриття конвертованих депозитів. Ще одним чинником, який забезпечив збільшення залишків клієнтів у деяких банках, можна вважати запровадження депозитів у конвертованій валюті [2]. Особливо це стосується А-Банку. Цей банк одним із перших запропонував можливість відкрити такі депозити дистанційно.

Також слід зазначити, що в структурі коштів фізичних осіб протягом всього періоду воєнного стану переважають кошти на вимогу. Такі кошти є нестабільним

банківським ресурсом, причому їх збільшення буде призводити до суттєвого підвищення ризику ліквідності банку. В той же час, багатьом іноземним банкам протягом 2023 року все ж таки вдалось наростити строкові депозити фізичних осіб, що дало їм можливість придбання депозитних сертифікатів НБУ з підвищеною ставкою відсотка і збільшення своїх процентних доходів. Це свідчить про те, що в умовах війни населенню більше немає де зберігати свої кошти – але все рівно ж таки краще у банку, ніж в будинку. Також більшість населення має великі сумніви щодо стабільності курсу національної валюти. Деяко покращили цю ситуацію депозити в конвертованій валюті, тобто строкові вклади, які дуже активно відкриваються фізичними особами через мобільні додатки.

В той же час ми спостерігаємо значне збільшення прибутків банків, особливо державних. І тут виникає

цікаве запитання, що дозволило нашим банкам отримати такий надприбуток. А вони були отримані за рахунок чистих процентних доходів. Аналіз структури процентних доходів вітчизняних банків за 2023 р. свідчить про те, що у багатьох з них основна їх частка отримана саме від операцій з ОВДП та через депозитні сертифікати НБУ. Особливістю цих операцій було те, що вони були практично безризиковими для банків, тобто основними джерелами прибутку банків були держава та НБУ. Тільки не був врахований податковий ризик банків, через який було суттєво підвищено ставку податку на прибуток банку (до 50% в 2023 р. і 25%, починаючи з 2024 р.).

Таким чином, можна стверджувати, що вітчизняні банки в цілому не погано впорались з викликами війни, проте зовсім забули про свою головну функцію – це кредитування економіки.

Список використаних джерел:

1. Статистика Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#4> (дата звернення: 18.03.2024).
2. Еркес О., Калита О., Сундук Т. Банківська система України в умовах війни. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2022. № 144 (4). С. 122-133. DOI: [https://doi.org/10.31617/1.2022\(144\)09](https://doi.org/10.31617/1.2022(144)09) (дата звернення: 20.03.2024).

ВІДКРИТІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ПУБЛІЧНИХ КОШТІВ В УКРАЇНІ

*Долюк А.В., к.е.н, викладач
Вінницький навчально-науковий
інститут економіки ЗУНУ*

За останній час Україна зіштовхнулася із рядом реформ та змін, спричинених військовими діями росії в Україні. Однак, попереду стоїть одне з

найважливіших завдань щодо відбудови та оновлення економіки України, що реалізується на основі плану схваленого українським Урядом